

Przetwarzanie sygnałów w telekomunikacji

BLOK TEMATYCZNY

PRZEMYSŁAW DYMARSKI

SYGNAŁ ANALOGOWY, SYGNAŁ CYFROWY, TRANSMISJA, ANALIZA WIDMOWA, PRÓBKOWANIE, TRANSFORMATY DYSKRETNE, MODULACJE ANALOGOWE, MODULACJE CYFROWE, KWANTYZACJA SKALARNA, KWANTYZACJA WEKTOROWA, KOMPRESJA MOWY, PREDYKCJA, KOMPRESJA OBRAZU

PRZEDMIOT „PRZETWARZANIE SYGNAŁÓW W TELEKOMUNIKACJI” ZAPOZNAJE STUDENTA Z SYGNAŁAMI WYSTĘPUJĄCYMI W ŁĄCZACH TELEKOMUNIKACYJNYCH. POZNAMY NARZĘDZIA SŁUŻĄCE DO OPISU SYGNAŁÓW W DZIEDZINIE CZASU I CZĘSTOTLIWOŚCI, PRZETWORZENIA SYGNAŁÓW ANALOGOWYCH NA POSTAĆ CYFROWĄ, KOMPRESJI SYGNAŁÓW AKUSTYCZNYCH ORAZ OBRAZÓW, TRANSMISJI SYGNAŁÓW I ICH DETEKCJI W OBECNOŚCI SZUMU. DO PRZEDMIOTU NALEŻĄ ĆWICZENIA SYMULACYJNE ORAZ EKSPERYMENTY ILUSTRUJĄCE WYKŁAD.

Spis treści

1	Słowo wstępne	2
1.1	Tematyka przedmiotu.....	2
1.2	Autor materiałów dydaktycznych.....	2
1.3	Struktura przedmiotu	2
1.4	Uzyskanie zaliczenia.....	3

1 Słowo wstępne

1.1 Tematyka przedmiotu

Przedmiot „Przetwarzanie Sygnałów w Telekomunikacji” zapoznaje studenta z sygnałami występującymi w łączach telekomunikacyjnych. Omówione będą narzędzia służące do opisu sygnałów w dziedzinie czasu i częstotliwości, przetworzenia sygnałów analogowych na postać cyfrową, kompresji sygnału mowy, innych sygnałów akustycznych oraz obrazów. Przedstawione będą zagadnienia transmisji sygnałów analogowych i cyfrowych, w tych algorytmów detekcji sygnałów w obecności szumu.

Istotną częścią przedmiotu są eksperymenty symulacyjne ilustrujące problemy przedstawione w podręczniku. Niektóre z tych symulacji mają charakter ćwiczeń laboratoryjnych „na odległość”, których wykonanie ma wpływ na zaliczenie przedmiotu.

1.2 Autor materiałów dydaktycznych

Dr hab. inż. Przemysław Dymarski jest długoletnim pracownikiem Instytutu Telekomunikacji PW, obecnie zatrudnionym na stanowisku prof. uczelni. Wypromował około stu inżynierów i magistrów inżynierów telekomunikacji oraz trzech doktorów nauk technicznych. W jego dorobku są prace w dziedzinie kompresji mowy i sygnałów akustycznych, ukrywania informacji w sygnałach audio (znakowanie wodne, steganografia), syntezy mowy z tekstu i rozpoznawania mowy. Od kilku lat współpracuje z „OKNEM PW”. Przedmiot o podobnym profilu do „Przetwarzania Sygnałów w Telekomunikacji” prowadzi na studiach anglojęzycznych na Wydziale Elektroniki i Technik Informacyjnych, wykładał także na uniwersytetach KNU w Korei i Qinzhou w Chinach.

1.3 Struktura przedmiotu

Opracowując podręcznik zakładano, że student powinien znać podstawy przetwarzania sygnałów analogowych (transformata Fouriera, filtracja), pożądana byłaby też znajomość podstaw przetwarzania sygnałów dyskretnych, w zakresie objętym programem wykładu "Przetwarzanie sygnałów". Tym niemniej opracowano krótkie repetytoria, w celu ujednoczenia notacji i wprowadzenia do zagadnień omawianych na wykładzie.

W Module 1 przedstawiono metody analizy sygnałów w dziedzinie czasu i częstotliwości, z naciskiem na sygnały czasu dyskretnego. Porównano narzędzia analizy widmowej, jak Transformata Fouriera w czasie ciągłym i dyskretnym, Dyskretna Transformata Fouriera, Dyskretna Transformata Kosinusoidalna. Przedstawiono zagadnienie filtracji cyfrowej z zastosowaniem Transformaty Zet. Z Modułem 1 powiązane są dwie serie eksperymentów ilustrujące wykład (Próbkowanie i Transformaty DFT i DCT) oraz jedno ćwiczenie laboratoryjne (Filtracja cyfrowa). Są one opisane w Module 4.

Moduł 2 odnosi się do transmisji analogowej i cyfrowej, z naciskiem na tę drugą. W skrócie omówiono modulacje analogowe AM i FM, główna część tekstu obejmuje kody transmisyjne i modulacje cyfrowe. Przedstawiono zagadnienie odbioru optymalnego oraz ograniczenia parametrów transmisyjnych wynikające z twierdzenia Shannona o przepustowości kanału. Z transmisją wiążą się dwa ćwiczenia laboratoryjne (Kody transmisyjne i Modulacje cyfrowe) opisane w Module 4.

Moduł 3 obejmuje zagadnienia kodowania i kompresji sygnałów mowy, muzyki oraz obrazu. Omówione są metody kodowania źródłowego i kompresji: kwantyzacja skalarna i wektorowa, kodowanie predykcyjne, kodowanie transformaty. Z Modułem 3 powiązane są dwie serie eksperymentów ilustrujące wykład (Kwantyzacja wektorowa i Kodowanie transformaty sygnału audio) oraz dwa ćwiczenia laboratoryjne (Kwantyzacja skalarna i Kompresja sygnału mowy).

Moduł 4 obejmuje szczegółową dokumentację 5 ćwiczeń laboratoryjnych i 4 serii symulacji ilustrujących wykład. Udostępniono programy symulacyjne, instrukcje wykonywania ćwiczeń i filmy (.mp4) demonstrujące obsługę programów.

W bibliotece przedmiotu zamieszczono ponadto nagrane wykłady, obejmujące zagadnienia opisane w podręczniku. Nagrane wykłady zawierają głównie materiał z podręcznika, zawierają też treści wykraczające poza materiał wymagany na egzaminie (np. wyprowadzenia wzorów). W ten sposób autor podręcznika chciał zaspokoić ciekawość bardziej dociekliwych słuchaczy. Nagrania proszę traktować jako materiał uzupełniający, podstawą studiowania przedmiotu jest podręcznik.

1.4 Uzyskanie zaliczenia

Bardzo ważną częścią tego przedmiotu, również z punktu widzenia uzyskania zaliczenia, są ćwiczenia laboratoryjne w postaci symulacji do samodzielnego wykonania. Pliki z oprogramowaniem są dostępne w bibliotece przedmiotu. W Module 4 zamieszczono opis działania programów symulacyjnych oraz instrukcje do ćwiczeń. Aby ułatwić studentowi uruchomienie oprogramowania i przeprowadzenie symulacji, nagrano przebieg typowych symulacji z odpowiednim komentarzem. Ćwiczenia obejmują następujące tematy:

Ćwicz.1. Kwantyzacja skalarna

Ćwicz.2. Kompresja sygnału mowy

Ćwicz.3. Filtracja cyfrowa

Ćwicz.4. Transmisja cyfrowa – kody transmisyjne

Ćwicz.5. Transmisja cyfrowa – modulacje cyfrowe

Proszę je wykonywać wg instrukcji, sporządzić sprawozdania, zawierające wyniki symulacji i wnioski (tzn. odpowiedzi na pytania znajdujące się w treści instrukcji) i wysłać do prowadzącego. Jeśli będą problemy z przeprowadzeniem symulacji lub z interpretacją wyników, to proszę zwrócić się do prowadzącego – na pewno doradzi i podpowie, jak skorygować błędne wnioski.

W trakcie semestru można uzyskać do 40 pkt. za 5 ćwiczeń laboratoryjnych – ocena na podstawie sprawozdania z badań symulacyjnych. Na pisemnym egzaminie student otrzyma kilkanaście zadań i pytań, co umożliwi uzyskanie do 60 pkt. Próg zaliczenia przedmiotu: 51/100 pkt. Przykładowe pytania i zadania egzaminacyjne są zamieszczone w bibliotece przedmiotu. Treści zamieszczone w podręczniku wykraczają poza wymagania egzaminacyjne. W szczególności wyprowadzenia wzorów mają służyć zaspokojeniu ciekawości bardziej wymagających czytelników. Nie będą one wymagane na egzaminie.